

ПРИРОДА-НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне
угіддя міжнародного значення
(Рамсарська конвенція)Озеро Синевир - одне із семи
природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Липень, 2022 р.

№ 7 (339)

День працівника природно-заповідної справи

Починаючи із 2009 року 7 липня в Україні офіційно відзначають День працівників природно-заповідної справи. Це свято тих, які щодня своєю сумлінною працею дбають про збереження навколошньої природи.

З нагоди Дня працівника природно-заповідної справи у нацпарку відбулися урочисті збори співробітників установи. Директор Микола Дербак привітав колег з професійним святом, подякував за сумлінну працю, професіоналізм,

значний особистий внесок для охорони навколошнього природного середовища. Під час урочистостей з нагоди Дня працівника природно-заповідної справи, очільник парку нагородив подяками та преміями працівників природоохоронних науково-дослідних відділень НПП «Синевир» за дбайливе ставлення до природи, її збереження та розвиток природно-заповідного фонду.

Любов ГРЕЧИН

Роль природно-заповідних територій у житті людини

Саме під такою назвою на базі візит-центрі НПП «Синевир» відбувся «круглий стіл», приурочений Дню працівника природно-заповідної справи.

Темою зібрання стало обговорення сучасного стану природно-

заповідної справи нацпарку, усвідомлення ролі природно-заповідних територій в умовах сьогодення, їх значення в житті людини.

У засіданні «круглого столу» взяли участь представники відділів апарату, працівники ПОНДВ НПП «Синевир» та інші зацікавлені особи. Присутні мали змогу обговорити питання, що стосуються охорони природно-заповідних територій нацпарку та шляхи впровадження екологічно збалансованої системи природокористування.

Любов ГРЕЧИН,
фахівчиня відділу екоосвіти

Зігхард Рашдорф відвідав НПП «Синевир»

Нешодавно мальовничі місця тваринний світ НПП «Синевир» та Національного природного парку «Синевир» відвідав громадянин Німеччини Зігхард Рашдорф, який є власником живописної колекції «Родина скарбів» та співзасновником Міжнародного мистецького клубу «ArtVISTAGlub».

Пан Зігхард є бізнесменом та меценатом багатьох українсько-німецьких проектів, що досягли успіхів в духовному та культурно-познавальному житті нашого краю. За його активної підтримки в Україні вже реалізовано ряд потужних культурно-туристичних проектів, здійснено підтримку видавничої діяльності книг про Карпати та ін.

Під час перебування на території нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

«Ваш край дуже гарний і колоритний, його біорозмаїття захоплює, тож заслуговує на те, щоб його красу передати ілюстрованим книгою на двох мовах – українською та англійською, яка б стала цікавою не лише українцям, а громадянам інших країн» - сказав

пан Зігхард.

Наразі іноземець забажав стати спонсором для написання та видавництва, так званої сімейної книги, про тваринний світ нацпарку.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

«Ваш край дуже гарний і колоритний, його біорозмаїття захоплює, тож заслуговує на те, щоб його красу передати ілюстрованим книгою на двох мовах – українською та англійською, яка б стала цікавою не лише українцям, а громадянам інших країн» - сказав

пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на затишні місця відпочинку та неповні заслуговує на те, щоб нацпарку, пан Зігхард.

Нацпарку, пан Зігхард зустрівся з директором НПП «Синевир» - Миколою Дербаком. Він поділився своїми позитивними враженнями від побаченого, які покорили його серце надовго. Особливу увагу звернув на зат

Тяжку бокорашську працю ще пам'ятають...

Руїни унікального музею

Уже минуло понад два десятка років, як гребля, побудована без жодних цвяхів на Чорній Ріці дивувала відвідувачів своєю унікальністю та привабливістю. З середини XIX століття ця загата намертво перекривала гірські води, змушуючи служити горцям-бокорашам, сміливим й відчайдушним сплавщикам лісу.

Коли у 60-х водний сплав замінили машини, на греблі організували єдиний у Європі Музей лісу і сплаву, а водозабірник (тутешні його називають «Озеро») перетворився на райський куточек для відпочинку. Тут завжди на відвідувачів чекав човник, міні пліт-бокор на яких, при бажанні, можна було покататися по озеру. По вечорам вздовж загати вмикали ліхтарики, які казково разом з відблиском світла місяця підсвічували поверхню водойми, яка милювала око присутніх своїм водяним дзеркалом. Навколо дивував плюскіт водоспадів та шепіт предковічних смерек – раз побачиш і захочеться повернутися ще і ще... Не випадково сюди дуже любили і люблять приїздити люди звідусіль. Тисячі відвідувачів, як влітку так і взимку, залюбки долали шлях із Синевира до музею пішки, – насолоджуючись краєвидами заповідної території.

Сьогодні ви більше не побачите тієї краси. Після повені 2000-го гребля лежить у руїнах, хоча частково розпочато її відновлення, але, на жаль, зараз воно припинено із-за війни та відсутності коштів... Водночас гроші все таки виділяли з державного бюджету на відновлення цінної пам'ятки, але чомусь так і не допомогли її звершитися. Великі та бурхливі води того часу, залишили музею третину споруди, забравши чимало цінних експонатів. Проте музей залишається в пам'яті тих, хто його бачив при повному параді. У синевирців, а також очевидців тодішньої споруди ще жевріє надія, що греблі не дадуть вмерти, адже в народі живе слава про мужніх і сильних бокорашів, відчайдужних підкорювачів гірської води.

Горді сини Карпат – бокораші

Тоді стрункі смереки тихо гойдалися від подихів вітру, горами блукало багато ведмедів, ліси не знали спустошливих вітровалів, а чарівні Карпати не бентежив

Унікальна споруда музею сплаву лісу до 2000 року

метушливий стукіт залізничних коліс, а високо в гірських селах мешкали кремезні горці-бокораші. Вони жили в лісі і жили з лісом. Горді й сильні сини Карпат, заготовляли деревину з предковічних Карпатських гір, яку спускали вниз на рівнину до русел річок, а там будували плоти-бокори. Ліс їх годував, обігрівав, захищав від ворогів, одягав, взвав і давав роботу – на заготівлі й сплаві деревини. Все це можна було побачити в музеї.

Бокор – означає пліт. Бокора – плотогон, людина, яка, «осідлавши» бокор із міцно зв'язаних послідовно укладених та міцно зчеплених колод, провозила ліс стрімкими гірськими ріками... На той час у Синевирі Міжгірського району став-дільниця Буштинського лісокомбінату діяла аж до 1962 року. Тому й нині в селі вам покажуть хати, побудовані з того, спущеного дідівським способом, лісу. Щоправда, жодного бокораша-керманиця не залишилося серед живих – надто вже тяжко була їхня робота.

92-річний Федір Іванович Шегда, добре пам'ятає ті часи, коли випала йому доля з 20-ти років працювати заготівельником лісу. Майже все своє життя з тих пір так і присвятив коням, з якими трудився від ранку до пізньої ночі. «На заготівлі лісу працювали до двох сотень чоловік. На сплаві – десь 40», - розказує він.

Сам Федір особисто бокори не сплавляв, але постійно трудився з кіньми на трелюванні хлистів колод до (портоша) місця формування бокорів.

Сьогодні закарпатці вважаються найкращими вальщиками лісу в різних куточках світу. Раніше їхні

батьки й діди виконували цю роботу вдома.

Лісоруби брали сокиру, ручну пилку, цапіну, щоб підважувати спилені дерева і йшли у гори. Аби не ковзко було пересуватися по промерзлій землі, до постолів прив'язували кітті. Жили у колибі – однокімнатній будівлі без стелі й вікон, з одним входом і відкритим вогнищем у центрі, біля якого грілися, сушили одяг і їсти варили. У цій восьмигранній споруді з дахом, схожим на курінь чи стіжок, мешкало до 20-ти чоловіків. Спати лягали колом навколо багаття, просто на долівку, встелену смерековим гіллям. «Батько розказував, що бували такі ночі, коли в ноги пече, а волося попримерзало» – згадує синевирець Василь Іванович, син одного з найсміливіших і сильних місцевих бокорашів – Івана Шпільки.

Поруч із житлом, на місці лісосіки, будували зрубну стайню на одну-две пари волів чи коней. Взимку ліс для сплаву доправляли до водозабірника на санях (полусанках), а з високогір'я – ризами, спеціально побудованими дерев'яними жолобами, які іноді простягалися по на два-три кілометри. Після дощу ці жолобки ставали ковзкими і колоди «з'їжджали» з них, наче діти з горки. Так звалені колоди потрапляли до різарні. Там ліс сортували, обрізали, підтягували кіньми до місця сплаву й складали неподалік загат-водойми у штабелі.

Бокори на старті

Федір Іванович пам'ятає і згадує, як Чорну Ріку перегороджували три греблі: в урочищах – «Фулийовець», на «Пессій» і та сама

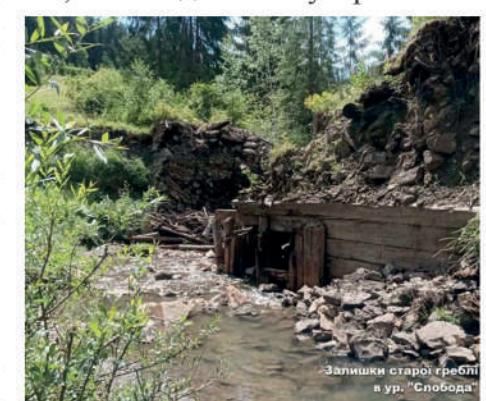
музейна на Озері, побудована за проектом інженера Клаузе, звідки й починається основний сплав.

Іван Шпілька, Василь Лало, Василь Кут, Михайло Куруц, Юрій Бугина, Михайло Бугина, Іван Міщанин, Василь Міщанин (передові бригади бокорашів-керманичів) завжди намагалися йти першими – це було найстрашніше й найвідповідальніше. Адже, у разі невмілого керування бокором або недосконалого «зшивання» його колод, він легко міг потерпіти невдачу і деревина з розбитого бокора захаращувала і перекривала русло річки, і зупиняла сплав, бокори що вже були в дорозі, хаотично наскакували та розбивалися один об одного. Бачачи небезпеку, біду, плотогони старалися вискачувати на берег, але дуже часто не встигали, падали у холодну бурхливу воду, під колоди, де калічилися й гинули на місці трафунку. Тому й річку називають Чорною Рікою, тобто траурною в якій багато бокорашів загинуло й покалічено.

Не менш відповідально – побудувати перший бокор. Для цього відбирали дванадцять майже однакових 20 – метрових колод, які скріплювали впоперек гужівкою в одну ланку, що звалися таблиця. Металевих тросів тоді не було. Гужву – це надзвичайно міцний джгут, плели з ліщини і варили для гнучкості й міцності в гужварні. Декілька (бувало більше п'яти) скріплених між собою табелей формували довжелезний бокор, яким управляла бригада з чотирьох сильних чоловіків.

Кожен дараб мав приблизно 250–500 кубічних метрів деревини. У першу таблицю підбирали найтонші і найдовші стовбури колод, щоб вони були найлегшими ніж наступні. Потім сплавники (корманьоші) кожен під себе виготовляли з спеціально відібраних колод 8-ми метрові весла-опальчини, а посередині дараба укріплювали чопами невеличку перекладину-сухар, на яку прив'язували одяг і торбинки з їжею.

До одночасного сплаву готовувалися 7-10 бокорів різної величини. Далі свою роль відігравали греблі, що були зведені на початку основних русел річок Тереблі та Чорна Ріка, а саме в урочищах: «Фулийовець», «Песся», «Розточка», «Слобода» та «Сухар».

Залишки старої греблі в ур. «Слобода»

Продовження на 3 стор.

Початок на 2 стор.

Спочатку пускали воду з верхніх загат, звідки і діправляли бокори до основного центрального водоймища так званого Озера, яке, у свою чергу, за годину перед сплавом наповнювалося достатнім рівнем води для «провезення» такої величезної кількості лісу до місця призначення.

Федір Іванович каже, що, рушаючи разом з водою, бокори випереджали б потік, а так вони «заскакували» на хвилі.

По коліна, по пояс у крижаній воді, мужні корманьоші велетенськими веслами спрямовували бокор уперед. Один за одним бокораши виrushали через кожні 15-20 хвилин в залежності від величини бокора. Менші пливли швидше, але бокораши намагалися триматися на відстані півтора-два кілометри один від одного. Відстань до Колочави – фінального пункту сплаву (за 29 км від Озера) – бокор долав за 2,5 години. Там його передавали іншим бригадам, які доставляли ліс у Теребовлю, ще за 25 кілометрів, звідки його вивозили на вузькоколійці.

У фільмах і в житті
Поможи ми, цімборику, звести
бокорика,
Порятуйня у флудері, де біда велика.

У флудері несе бокор вода
калагутна,
Не в одного легіника, доля була
смутна.

Про ті часи горяни співали переважно сумні коломийки. А режисери знімали видовищні фільми: «Над Тисою», «Марічка-Невірниця», «Високий перевал» - в кадрах яких можна побачити унікальну споруду греблі, батьків та дідів ще нинішніх поколінь, які грали самих себе, бокораши, котрі впевнено проходять крізь центральні ворота – флудер підступної фортеці-греблі, побудованої за принципом скрині. У вигляді коробки з майже горизонтально викладених колод засипаних скринь камінням, завдовжки 80 метрів і шириною 5,5 метрів, вона мала всуціль покриті дерев'яним настилом дно, що складалося з п'яти величезних сходинок. Ці штучні сходи приймали перший удар води, завдяки чому бокор не так сильно било об дно річки.

Нижче греблі стояв дерев'яний міст. Зараз натомість споруджено бетонний - усі дерев'яні позносилася повінь. Колись там сидів сторож – вороташ, який слідкував за дотримання порядку, везення бокорів та дотримання дистанції між ними.

Одразу за мостом – поворот, де відбійна стінка-шнайдер брала на себе перший удар бокора й спрямовувала його вниз за течією. Щоб направляти бокори на поворотах, треба було мати неабияку силу й витримку, один неправильний рух опальчини, міг привести до зіткнення зі скелею чи берегом. Дещо уbezпечували шлях бокораши опори-цимрованки, укріплювачі берегів, які будували аж до Колочави на річкових поворотах. Такі цимрованки споруджують у Карпатах і сьогодні, бо дерев'яні укріплення краще за будь-який бетон «тримають» ріку в руслі, не даючи її руйнувати і так вузькі береги Тереблі. А коли рівень води меншав, річище вирівнювали, влаштовуючи колоди в дно. Проте всі заходи безпеки не щоразу уbezпечували бокораши від напасті. Про трагічні випадки народ складав численні коломийки:

У вівторок бокор сорок, зблиси
над Гуками,
а в середу над труною дзвони
залунали».

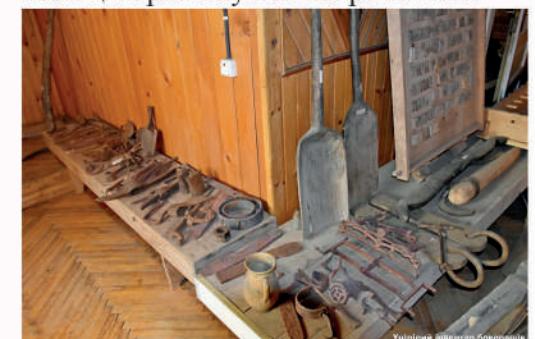
Та де везеш бокорика, до Хуста, до
Хуста,
осталася молодиця, як сирітка
пуста.

На берегах Чорної Ріки, де траплявся трафунок і знаходили загиблого бокораши, ставили хреста. Перший за свідченням авторів путівника по музею лісосплаву, стримів за 200 метрів від греблі...

Звичайно, їх сьогодні туристи, які приїжджають у Синевир, намагаються відвідати Музей сплаву лісу. Однак уже понад два десятки років потрапляють на його руїни. Ні греблі, ні унікальних дерев'яних

підйомних механізмів XVIII ст., ні металевих ХХ-го, ні їхніх аналогій, відтворених у XXI столітті, не має.

Сьогодні можна ще побачити уцілілі свердла, цапіни, сокири, дещицю одягу, геть стоптані – перестоптані постоли й невеличкі макети споруд – риз, тафлів, лотків, колиб та гужварень у міні-музеї Візит-центр Национального природного парку «Синевир», за якими ще можна якось уявити талант верховинських теслів. Багато бувальщин розказують старожили...

Щоправда у Синевирі, Син. Поляні, Колочаві та інших прилеглих селах ще живі сини та дочки бокораши, працюють їхні діти, ростуть онуки і правнуки, які зберігають бокорашські речі і пам'ятують про неймовірно тяжку роботу своїх предків.

За наявності коштів у бюджеті національного парку, унікальну пам'ятку можна було б відновити. Але у нинішній час, коли йде загарбницька війна на території нашої держави, це здійснити складно. Сподіваємося, що така можливість колись настане, та чи не станеться це занадто пізно?

Микола КУРУЦ

P.S. У статті використано матеріали з «УМ» Михайліни Скорик та розповідей старожилів

Їздити, де заманеться? Не у нас

Національний природний парк «Синевир» є домівкою для багатьох представників флори і фауни, з метою збереження яких на території парку для його відвідувачів діє особливий режим відвідування та перебування. Необхідність введення обмежень щодо здійснення окремих видів діяльності, у тому числі заборона пересуватися на транспортних засобах на окремих ділянках природно-заповідного фонду, є імперативною вимогою природоохоронного законодавства.

Здавалося б усе просто: будь-який відпочинок на природі не повинен шкодити довкіллю. Природа, як і людина, - жива та вимагає до себе поваги.

Однак, стрімкий та нерегульований розвиток нових видів туризму, таких як джипінг, згубно впливає на навколошнє природне середовище, не кажучи вже про грубе порушення екологічного законодавства.

Любителі екстремальної їзди не оминули і нашу гірську місцевість: побачити і почути відчайдух, котрі зараз нахабно роз'їжджають по наших лісах, полях, полонинах і високогір'ях не рідкість.

Витоптані трави і луки, пошкоджена рослинність і ґрунти, розріті і понівеченні дороги, якими вже не вдається пройти, налякані тварини – наслідки їх діяльності.

А про рев і гул моторів уже й годі говорити. У той час, коли місцеві органи влади у своїх населених пунктах заборонили рух колісних транспортних засобів без глушників, місцеві «гонщики» вподобали собі територію парку і попри наявну заборону їздіть, де їм заманеться, та заради розваги влаштовують мотокрос.

Шкода, спричинена природі такими витівками, не залишається безслідною. На деяких лісових ділянках парку після дрифтування

на мотоциклах та джипах утворюються яри, які унеможливлюють подальший рух, а ні пішоходів, а ні транспорту і як наслідок, такі дії провокують зсуви та селеві потоки.

Відтак, з метою дотримання вимог природоохоронного режиму на території НПП «Синевир» посилено заходи щодо контролю за пересуванням відвідувачів на дорогах і стежках парку, а також заповідній території. За наказом директора НПП «Синевир» Миколи Дербака на всіх в'їздах на

охоронювану територію встановлюються обмежувальні знаки та шлагбауми, а інспектори нестимуть чергування. Так, зокрема, на окремих ділянках доріг кожного з восьми природоохоронних науково-дослідних відділень буде заборонено рух на мотоциклах, квадроциклах, джипах і т.п.

НПП «Синевир» попереджує громадськість, що для боротьби з порушниками режиму природно-заповідного фонду будуть встановлені фотопастки. Стосовно осіб, які нехтуватимуть екологічним законодавством, складатимуться протоколи про адміністративне правопорушення, а справи будуть скеровані до суду. Okрім штрафу винуватці будуть змушенні оплатити збитки, завдані природі. У випадках нанесення значної шкоди природі, знищення червонокнижних екземплярів флори, пошкодження дорожнього покриття парку - транспортні засоби, виявлені на місці порушення, як знаряддя злочину, будуть вилучатися правоохоронними органами до розгляду питання у судовому порядку.

Василь РОСАДА

«Синій Вір»

Еколо-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вір».
Свідоцтво про державну реєстрацію
Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МИКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Тетяна Красняник, Ігор Розоха
Газету набрано і зверстано у
видавничому центрі НПП «Синевир»

Адреса:
с. Синевир, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevir@ukr.net
www.npp-synevir.net.ua
За точність наведених фактів відповідальність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторінках
газети.
Тираж 500 прим.
Зам.
Номер віддруковано у ТзОВ «Терно-Граф». Адреса: вул. Текстильна, 18, м. Тернопіль, 46000

З ювілем!

Поздоровляємо з 70-річним ювілем
Росаду Василя Івановича,
інспектора I к. Квасовецького
ПОНДВ;

Зичимо шановному імениннику
здоров'я міцного, гарного настрою,
здійснення бажань, стабільного
фінансового благополуччя. Хай люди
шанують, а будинок буде наповнений
теплом і затишком.

Бажаємо щастя і достатку,
Ясного неба і тепла,
В житті вам злагоди й порядку,
Щоб доля світлою була.
***

Цими літніми днями святкує свій
55-річний ювілей
Субота Василь Степанович,
звірівник РЦБВ;

З нагоди цього чудового свята
бажаємо вам невичерпної енергії,
доброго здоров'я на багато років,
родинного тепла й благополуччя. Хай
щастям буде оповита кожна мить
життя.

Вітаємо!

У липні святкують іменини
працівники НПП «Синевир»:
Кость Василь Григорович,
заступник начальника Остріцького
ПОНДВ;

Мацола Юрій Павлович, інспектор I
к. Колочавського ПОНДВ;

Міщанин Дмитро Васильович, фахівець з рекреації;

Нірода Микола Іванович, працівник
відділу ВВПР;

Нірода Василь Іванович, інспектор I
к. Чорноріцького ПОНДВ;

Нанинець Тетяна Юріївна, фахівець
ВТО;

Пишка Павло Йосипович, водій;

Руснак Василь Федорович,
звірівник РЦБВ;

Руснак Валентин Степанович,
інспектор I к. Синевирсько-Полянського
ПОНДВ;

Руснак Степан Степанович,
заступник начальника РЦБВ;

Цюбик Валерій Емільович, водій;

Хланта Віктор Юрійович, інспектор
I к. Колочавського ПОНДВ;

Шарга Іван Михайлович, інспектор I
к. Негровецького ПОНДВ;

Ярема Ірина Василівна, заступник
начальника Вільшанського ПОНДВ.

Бажаємо іменинникам сонячного
настрою, енергійності, шані й поваги
від людей, успіхів у здійсненні всіх
добрих справ. А ще – бадьорості вам,
добрих та щедрих років життя та всього
найкращого.

Бажаєм вам життя прожити,
Без сліз, без горя, без біди.
Нехай воно щасливим буде
Сьогодні, завтра і завжди.

З повагою та щирими побажаннями
колектив працівників НПП
«Синевир».

АНЕКДОТИ ДНЯ

- Померла старенька бабуся. І як годиться, проходить церемонія поховання.
- Піп разом з дядями відспівали молитовні пісні померлій і везуть її на кладовище. У супроводі небіжчиці, разом з дорослими йде малий хлопчина і грає собі на дримбі.
- Спіткнувшись об камінець на дорозі, хлопчина впав і загубив свій музичний інструмент. Знайти не зміг і йде ридаючи...
- Тут до нього підходить дядько, не знаючи про загублену річ й каже:
- Не плач так сильно дитинко, не плач... Вона своє життя гучно прожила і так вже старенькою була.
- Малий і каже: - ага

старенька-старенька, а дримбати ще можна було!

***

Сідає в таксі стара бабця з автоматом.
Таксист здивовано питає:

- Що це ви бабусю та й з автоматом?
- Такі часи настали – гвалтують!
- Та хто ж вас таку стару гвалтувати буде!?

Бабка заряджає автомат і підморгуючи говорить таксисту:

- А ти і будеш!

***

Викрали верховинця. Привели його на озеро, занурили головою у воду і питают:

- Долари є?
- Ні.

Відтворити й зберегти карпатську бджолу – завдання місцевих пасічників

Нещодавно в НПП «Синевир»
відбувся семінар на тему: «Відтворення місцевих порід бджіл в умовах гірського регіону Українських Карпат». У семінарі взяли участь 15 місцевих пасічників, науковий співробітник Інституту бджільництва ім. П.І.Прокоповича Віктор Папп, заступник директора з наукової роботи НПП «Синевир» Юрій Тюх, старший науковий співробітник Василь Беца та працівники наукового відділу нацпарку.

Під час зустрічі, пасічники обговорили актуальні питання роботи з бджолами та організацію введення генетичного відбору місцевих пасік та наукових стаціонарів. Йшлося про концепцію та актуальність роботи контролюваних високогірних пунктів парування бджолиних маток, так званих, облітників. Пасічникам додатково роздано наукові методики введення бджільництва та чистопородні плідні бджолині матки карпатської популяції. Саме такі заходи є першочерговими кроками у покращенні чистопородності бджіл на місцевих пасіках.

У процесі обговорення, місцеві пасічники додатково мали змогу поділитися своїм практичним та набутим досвідом роботи з бджолами, одержати певну консультацію, рекомендації або відповіді на ті чи інші питання, які виникають в процесі пасічництва.

На завершення цього заходу заступник директора Юрій Юрійович побажав всім присутнім доброго здоров'я, хорошої зимівлі їхнім бджолиним сім'ям. У своїй промові зазначив, що лише згуртованість та дружні відносини всіх пасічників прискорять виконати цю «святу» місію - зберегти карпатську бджолу.

Василь БЕЦА

- Грині є?
- Ні.
- Мужики! Ви або глибше мене занурюйте або довше тримайте, бо нічого не видно.
- ***
- Ким будеш одягатися на карнавал?
- Шреком...
- Маску купив?
- Поки ні, думаю що не треба.
- А ти ким будеш?
- Красунею!
- Маску купила?
- ***
- Добрий день!
- У вас дрова є?
- Вам для газдівства?
- Нет. За вами метати...
- ***
- Куме, а чого у вас на городінич не росте?
- Та бо я хочу посадити то-то що май люблю їсти. Но?
- Но айбо нігде м не годен найти насіння шовдіря.
- ***
- Куме, бачиш зорі?
- Бачу!
- То вставай, палатку вкрали.

Проводиться експеримент з відтворення орхідних рослин

На території розсадника з відтворення рідкісної флори Українських Карпат, працівниками наукового відділу НПП «Синевир» у співробітництві з Нідерландською компанією Silence TV Europe, вперше проводиться експеримент з відтворення орхідних рослин за допомогою штучно вирощених грибових симбіотів.

Як наслідок, співробітники парку сподіваються на вдалий та ефективний результат.

